

ДѢЛО

Выходятъ во Львѣвъ що Вторника, Четверга и Суботы (кроме русскихъ святъ) о 5-ой год. поп. Литер. додатокъ „Дѣла“ издаются по 2 печат. ар. каждый по 15-го и послѣдняго дня каждого мѣсяца. Редакция „Администрація“ подъ Ч. 44 ул. Галицка. Рукописи принимаются по предварительному согласованію по цѣнѣ 6 кр. бѣтъ одной строчки печатной, въ рубр. „Надбелане“ по 20 кр. а. в. Редакція неопечатанъ вольный бѣтъ порта. Редакція и керараты принимаютъ: У Львѣвъ Адм. Редакція „Дѣла“ У Вѣдн Haasenstein & Vogler, Wallgasse 10; M. Dukes, Kiemergasse 13; G. L. Daube & Co. Singerstrasse 11 a; Rudolf Mosse; F. A. Richter, Nibelungengasse 4. Въ Франкфуртѣ M. Haasenstein & Vogler, E. L. Daube & Co. Въ Парижѣ Agence Havas. Въ Россіи Редакція „Кіевской Старина“ въ Кіевѣ, почтовой улицы и „Газетное Бюро“ В. Ф. Зама въ Одессѣ Дерябинская ул., А. Радля 9.

Предплатъ на „Дѣло“ для Австріи: для Россіи: въ цѣлый рокъ . . . 12 ар. на цѣлый рокъ . . . 12 рубл. на пѣвъ року . . . 6 ар. на пѣвъ року . . . 6 рубл. на четверть року . . . 3 ар. на четверть року . . . 3 рубл. съ дод. „Библиотеки“: съ дод. „Библиотеки“: на цѣлый рокъ . . . 16 ар. на цѣлый рокъ . . . 16 рубл. на пѣвъ року . . . 8 ар. на пѣвъ року . . . 8 рубл. на четверть року . . . 4 ар. на четверть року . . . 4 рубл. на самъ додатокъ: на самъ додатокъ: на цѣлый рокъ . . . ар. 5— на цѣлый рокъ . . . 6 рубл. на пѣвъ року . . . ар. 2-50 на пѣвъ року . . . 2-50 р. Для Заграниччя, окрѣмъ Россіи: на цѣлый рокъ . . . 15 ар. на пѣвъ року . . . 7-50 ар. на четверть року . . . 3-75 ар. съ дод. „Библиотеки“: на самъ додатокъ: на цѣлый рокъ . . . 19 ар. на цѣлый рокъ . . . 6 ар. Поодиноже число коштуе 12 кр. а. в.

Запросины до предплаты.

Съ днемъ 1 (13) липня розпочався дру- гий пѣворѣкъ, вглядно третій кварталъ сего- рѣчного издаванія „Дѣла“. Пригадуемо се- гочасъ Вп. Читателямъ и просимо ихъ по- спѣшити съ предплатою и вырѣваньемъ закладокъ, бо независима часописъ руска- го народа и церкви тѣлько при щир- ной матеріальной заповомѣ Вп. Читателѣвъ. Наше „Дѣло“ ѳтъ часу свого заснованя до нынѣшнього дня стоить крѣпко и неустра- шено на сторожи правъ руского народа, а за- штою и ѳтрадою въ нашихъ трудахъ есть для насъ та симпатія и довѣріе, якими „Дѣ- ло“ тѣшится скрѣзь на Галицкѣй Руси. Мы вѣруемо въ красу будучности галицко-ру- ского народа и та вѣра кже намъ въ ны- нѣшну сумну пору съ цѣлымъ жаромъ ду- шевнымъ вести дальше тяжку свою працю для общаго добра всѣхъ Русинѣвъ. Матеріаль- на помѣчь П. Т. Читателѣвъ улекшитъ намъ нашу важку вадачу.

Редакція и Администрація „Дѣла“.

Нашъ семинаріи учительскій.

Щобы двигнути станъ учительскій при- родныхъ школахъ а посередно и тѣ же на- роднѣ школы красне розвинути, розпорядивъ 22 жовтня 1870 р. до ч. 11.238 министеръ про- свѣты, в. Бречекъ, заснованье 9 семинаріи у- чительскіхъ въ нашѣмъ краю, а именно 6 му- жескихъ а 3 женскихъ. Увглядяючи бодай въ части при томъ національній потребности Галичины, додавъ п. министеръ въ згаданѣмъ розпорядженю дуже выразно, що въ шести му- жескихъ семинаріи — три, а въ трехъ жен- скихъ — одна, мають бути утравквистич- нѣ, се значить, що половина предме- товъ науковыхъ въ тѣхъ же семинаріяхъ мая удѣлятися въ языцѣ рускѣмъ. Означенье предметѣвъ съ языкомъ выкладо- вымъ рускимъ вастерѣгъ подъ той часъ п. министеръ самому же министерству просвѣты. Мимо того сталася варазъ потѣмъ та не- правильность, що крава Рада шкѣльна, розпи- савши подъ дн. 3 грудня 1870 р. до ч. 9274 конкурсъ на посады учительскіе, въ оповѣще-

ню забула (!) воевѣмъ вгадати про 4 утравквистичній семинаріи п не поста- вила условіемъ до одержаня посады при тѣхъ же семинаріяхъ знанье руского языка. Се фактъ, котрый дастся ще нынѣ актами сконстатувати (хочъ-бы „Gazet-ою Lwowsk-ою“) и котру то похибку omissionis крава Рада шкѣльна опѣсля додатковымъ оповѣщенемъ старалася направити.

Подъ днемъ 21 лютого 1871 р. до ч. 1740 оголосила ѳттакъ крава Рада шк. провизорич- нѣй статутъ учительскіхъ семинаріи въ 20 §-ахъ, а въ §. 3 того статуту означила, що въ мужескихъ семинаріяхъ буде 13, а въ жен- скихъ 15 предметѣвъ науки. На подѣставѣ §. 6 сего статуту, въ семинаріяхъ мужескихъ у Львовѣ, Тернополи и Станиславѣвъ, а въ женскихъ у Львовѣ мали бути оба кра вѣй явыки, рускій и польскій, явыками вы- кладовыми. При томъ однакже вастерегла собѣй крава Рада шк. право порѣшити въ вла- стѣмъ ѳбъемѣ власти, котрѣ предметы ѳбвяза- ковою науки на будуче мають удѣлятися въ языцѣ польскѣмъ, котрѣ въ рускѣмъ (§. 6). Само собою ровумѣвася, що ѳтповѣдно до того мали всюды по утравквистичныхъ семинаріяхъ лишь такѣ силы учительскіе настановитися, котрѣ могли выказатися повнымъ и точ- нымъ знаньемъ обохъ сихъ языкѣвъ, а именно знаньемъ языка руского. Чи подъ той часъ сталося все въ дуѣхъ мини- стерского розпорядженя въ 22 жовтня 1870 р. и чи дѣйстно вже тогда ѳбсаджено становища высшихъ и низшихъ учителей при утравки- стичныхъ семинаріяхъ зрѣлыми и ѳтповѣд- ными силами, мы въ пытавье се не хочемо нынѣ входить, бо не хочемо ѳтновлати тѣхъ рекриминацій, ѳтъ якихъ подъ той часъ на- вѣтъ органъ пок. Юл. Лавровского „Основа“ не мѣгъ устерегтися, коли прійшлося ему ро- збирати именованье першихъ учителей при сихъ семинаріяхъ. Констатуемо лишь то, що вже тогда найвысша крава власть шкѣльна не воевѣмъ посля интенцій министерства по- ступила, але що мимо того министерство про- свѣты за оскорбленымъ правомъ Русинѣвъ тогда не вступилося.

Дальше мусимо и то пригадати, що довгіи часы потѣмъ крава Рада шк. не выдала окре-

мого розпорядженя, нормуючого докладно и категорично, котрѣ предметы науки ѳбвязако- вой въ утравквистичныхъ семинаріяхъ учи- тельскихъ мали удѣлятися ученикамъ въ я- выцѣ рускѣмъ и що въ наслѣдокъ того на- шѣ послы въ радѣ державнѣй кѣлькови наво- ротами сю справу мусѣли пригадувати п. ми- нистрови просвѣты. Дѣйшло бо съ часомъ на- вѣтъ до того, що въ деякихъ утравквистичныхъ семинаріяхъ учительскихъ не учено анѣ од- ного предмету въ языцѣ рускѣмъ, а въ дру- гихъ ѳбмеженося лишь на подаванье сухихъ техничныхъ терминѣвъ и то при немногихъ предметахъ науки. Коли въ наслѣдокъ того Русины галицкѣй внесли новѣй ремонстраціи до центральной власти шкѣльной, то якъ вѣ- домо, сталося одного разу таке, що п. мини- стеръ для Галичины, прибувши случайно на сесію соймову до Львова, зволивъ потрудитися до мужеского утравквистичной семинаріи на у- лици Калечу и, о скѣльни знаемо, мавъ на- годинѣ одного чи двоухъ учителей провѣри- ти, що Русинамъ не дѣвася нѣяка кривда, бо ученики запытанѣ профессоромъ Русинѣмъ ѳт- повѣдали въ поодинокихъ предметахъ по ру- ски досытъ плавно. Тою повѣдкою п. министра для Галичины и вивитою въ семинаріи учи- тельскѣй убито рекриминаціи рускихъ послѣ- довъ въ радѣ державнѣй на довгій часъ, бо ажъ по нынѣ. Принайменше намъ ѳтъ кѣль- кохъ лѣтъ не лучалося чути про яку-небудь прилюдну и ѳфициальну жалобу Русинѣвъ, що наука въ утравквистичныхъ семина- ріяхъ учительскихъ не подаеся ученикамъ въ языцѣ рускѣмъ въ такѣмъ ѳбъемѣ, якій бувъ означеный якъ ровнорядженемъ мини- стерства просвѣты въ 22 жовтня 1870 р. такъ и статутомъ, выданнымъ для тѣхъ же семинаріи кравою Радою шкѣльною въ 1871 р., хотяй въ другои сторонѣ есть фактомъ, що анѣ въ одной утравквистичной семина- ріи учительскѣй половина предме- товъ ѳбвязаковыхъ не выкладаеся по руски. Спросованя подъ симъ вглядомъ изъ стороны дирекціи котрой-небудь въ чоты- рохъ семинаріи утравквистичныхъ мы не жа- хаемося, а для поясненя справы подаемо деякіи статистичнѣй даты о рускихъ выкладахъ въ семинаріи учительскѣй въ Станиславѣвъ,

въ надѣи, що и въ другихъ семинаріи одер- жимо до публикаціи не ѳвномъ ровно-жъ точнѣй вѣсти въ томъ предметѣ, и що на подѣставѣ тѣхъ даныхъ руске товариство Педагогичне зможе безнастанно робити представлена выс- шимъ властямъ школьнымъ и домагатися якъ найточнѣйшого зреализованя забутихъ розпо- рядженъ министеріальныхъ. Тымъ крокомъ, думаемо, лишь прислужимося справѣ просвѣ- ты, такъ якъ всякій ѳбъективный педагогъ признасть намъ, що съ справою семинаріи у- чительскихъ стоить въ близкѣмъ сполученю ровнѣй шкѣль народныхъ рускихъ въ нашѣмъ краю, и що сей ровнѣй такъ довго буде не- можливый, якъ довго абитуриенты семинар- ской не будутъ до тѣхъ шкѣль вповни квали- фикованѣ. Семинаріи учительскѣй не повиннѣ бути ареною политичныхъ, а лишь чисто на- уковыхъ змаганъ. Приступавмо ѳтже до рѣчи.

Въ семинаріи учительскѣй утравквистич- нѣй въ Станиславѣвъ чисельне ѳтношенье Ру- синѣвъ до Полякѣвъ въ першѣмъ пѣворѣцѣ шкѣльнѣмъ 1885 р. представлялося въ такѣй ѳормѣ:

- А) На курсѣ подготавличѣмъ було: Русинѣвъ 19, Полякѣвъ 12.
- Б) На I роцѣ „ 26, „ 13.
- В) На II роцѣ „ 17, „ 13.
- Г) На III роцѣ „ 13, „ 12.

Варазъ Русинѣвъ 75, Полякѣвъ 50.

Перевага Русинѣвъ въ той семинаріи есть ѳтже неабитымъ фактомъ и здавалося-бы про- то, що тутъ рускій языкъ не лишь яко пред- метъ науки, але яко языкъ выкладовый пови- ненъ мати, если вже не бѣльшій и ширшій, то на каждый случай — ровнѣй права. Мимо того такъ не есть. Поодиноки бо предметы науки выкладаются тутъ въ слѣдующій спѣсѣбъ:

- А) На курсѣ подготавличѣмъ:
  - 1) Въ языцѣ польскѣмъ: всѣ предметы науки.
  - 2) Въ языцѣ нѣмецкѣмъ: языкъ нѣ- мецкѣй.
  - 3) Въ языцѣ рускѣмъ: языкъ рускій и то учить тутъ сего языка Полякѣ, не посѣд- ающей до того потрѣбнои квалификаціи.
- Б) На I роцѣ науки выкладаются:
  - 1) Въ языцѣ польскѣмъ: всѣ предметы науки.

Будникъ въ Шулигули.

(Конецъ.)

„Вовни?“ опытала лачно дитина, „чого имѣ до мене? Я небавомъ стану ангеломъ у бѣлой сорочечцѣ и сяду при игогахъ Бозѣ, якъ ты мамо все мѣлѣ розказувала. А зѣ ѳттамъ глянѣ на васъ, чи такъ, мамо?“ Мати не знайшла вже ѳт- повѣди а залилася слезами. Чоловѣкъ мовчавъ, вовни выла ще якійсь часъ, а ѳттакъ и замовкла, не добавляючи для себе поживы. Тихенько стало у комнатѣ. Нѣ маятничѣй годниника не переби- вавъ спокою, тѣлько ѳтъ часу до часу придавало- кимъ зойкомъ ѳбзывалося сердце родичѣвъ на пе- рѣшню ѳтъ горячковыи ѳтонами дитины.

— „Давъ, Грѣцкѣ, подѣ и я трохи шашка- ми побавився, а ты, Оленко, не йди на сю кру- чу, небездечно! Отъ ходѣмо воѣ до ручаю, тамъ посѣдаемо на омшенѣмъ камѣню, нарвемо незабу- локъ та павороти, навяжемѣ вѣнцѣвъ та замаемо нашу козу. Грѣцкѣ, ѳтдай менѣ Оленку, она моя сестричка, не твоя... Я зрѣлю еи королякою, бо я самъ король, а ты простѣй нашъ слуга. А не ѳтдай, то бѣймось! Але де ты, Грѣцкѣ, дѣвася? Я тебе не бачу, ѳтзовися...“ Дитина кидалося не спокѣбно по ложку. „Нене, нене, а куды вы дѣ- лавы, я и васъ не бачу... ага! ѳтъ и Грѣцкѣ! Сидѣтъ собѣ у бѣлой одежинѣ, а на плечехъ у- лѣто два крыльця. А тамъ и Оленка до мене ѳмѣся, и въ нея выросли крыльця... она кличе мене... иду, иду!“ Ше часнику дыхала дитина, а ѳтъ и въ послѣдне забилосъ еи сердце! Хлоп-

чина померъ. Мати кинулася до него, за слезами ѳвѣта божого не бачучи, она плакала и плакала безъ винну. Одна була надѣя та и та погасла. Чоловѣкъ стоявъ била дверей, зѳтхавъ тяженько, дивився поперѣдъ себе и нѣкого не бачивъ. Въ его души такъ опустѣло, стало холодно и неѳт- радно. При такѣй работѣ отрѣйнувъ ихъ день. До- перва, коли золотый лучъ сонця вдаривъ о мале ѳконце и провизавъ на скрѣзь студѣну комнатку, доперва тогда очунавъ чоловѣкъ и подѣйшовъ до бѣдой жѣнки.

— „Ганно“, прошептавъ ѳнъ, „треба намъ розлучитися съ дѣтими. Я запражу коня до са- нокъ та попробѣю поѣхати до священника, щобъ якосъ по християнски ихъ похоронити“.

— „Добре“ ѳтповѣла Ганна, „треба добра- тисъ до сады на ослу, се твѣй ѳвятый ѳбязокъ! Иди поладуй санки, а я оимъ часомъ приберу ихъ въ дорогу...“ Она зѳрвалася изъ мѣсца, на котрѣмъ привела цѣлу довгу нѣчь, закрыла очи рукою и поточилася у другу комнату, де двоѣ еи меншихъ дѣтей, Грѣяно и Оленка, обнявшия рученятами за шиѣ, спочили на вѣки.

Чоловѣкъ выйшовъ на ѳбѣйтье, поладивъ санки, коня, все повѣли, апатично. Коли вернувъ, его жѣнка покѣнчила вже свою роботу, поскла- дала маленький тѣла у домовника. Ше разъ дали они волю своему тяжкому горю, заплакали, зарыдали, здавалося, стѣны убогой хатинки розсѣ- пляются ѳтъ того жалю. ѳттакъ кликнувъ чѣло- вѣкъ на коня и пустился скрѣзь ѳнѣжнѣй заметы въ долину до мѣточка. Она стояла ще якійсь часъ при воротахъ, провожала его очима, а ѳт- такъ заголоосила на воѣ горы, на воѣ лѣсы...

Чоловѣкъ тымчасомъ боровся съ природою нелюдскими силами. Дорога була тяжка. Годна- ми копалосъ обоѣ съ конемъ у грубому ѳнѣгу, потѣ обливавъ ихъ ѳтъ великой утѣмы, що хвиль- ку приходилося выпочивати. Сонце дивилося се- годня якосъ признійше зъ високого неба, а нашъ подорожнѣй пробѣхали вже одну и другу по- лянку, минули одинъ и другій хрестъ, подѣ котрыми спочивали посередъ тон дичины незвѣстными руками убитѣ люде. За що ихъ убито, чи зѣ гнѣву, злоости, чи лукав- ства, Святѣй лишь знае. Люде все людьми и все одинаковѣ... Снѣгъ вылыкувалося до лѣного сонця, окрѣшивъ подѣ ногами и залубнями, сумный по- лѣдъ приближавося вже до цѣли. Не першій разъ ѳхавъ будникъ Шулигульскѣй сею дорогою. Тѣль- ко-жъ тогда ѳхалося ему весело. Рѣкою гналися славы, ѳнъ и не дивився на нихъ, по лѣсахъ цюкала сонира рубачѣвъ — ѳнъ не слухавъ еи, а поѣшывавъ скоренькою ходою домѣвъ, до любѣй жѣнки, де трѣе дѣточекъ-ягѣдочекъ, що трѣма ро- жевыми утовьяками повитають его наразъ: тату, тату! А якъ не тѣшилися тѣ дѣточка на колядку цѣо року, на ѳблицѣ подѣ столѣмъ. Отъ и теперъ ждали они нетерпеливо ѳвятаго вечера, Христа... такъ що-жъ? Нынѣ якъ-разъ той день, на котрѣмъ Спаситель родився свѣтовѣ, та нема кому отрѣчати его въ хатѣ будника Шулигульского. Онъ згадавъ тѣ часы, тѣ веселѣ хвиль и слѣзы покотилися по лицахъ его и повисли чистыми кристаллами на его довгихъ вусахъ.

Вѣнцѣи выринули зѣ яру и хаты, а дальше и звѣнница и церковь. Люде выходятъ зѣ хатъ, ѳтають при воротахъ и церклякуются: „Се буд-

никъ Шулигульскѣй, а се его дѣточка! Господи! Воѣ трѣе! Померла!...“ Они ѳпѣшатъ до него, окружають его, витають мовчки. У воѣхъ якосъ мокро на очехъ, тѣсно у грудехъ. Похоронный похѣдъ вѣстувѣвъ уже на головну площадь мѣточка. Тутъ и тамъ онутоя жады-халатники, идуть вѣдай до своѣи школы — будникъ не бачить ихъ. ѳнъ не здоровитъ по дорожѣ нѣ вѣдѣти, нѣ ѳуди, нѣ зѣбного, ѳнъ ѣде на поѣвѣство. Тѣлько-жъ тутъ кажутъ ему, що панъ-ѳтца якъ-разъ нема дома: таку саму дорогу жертву ѳмерти ѳтпрово- дивъ ѳнъ ино-що на вѣчный ѳупочанокъ. Двоѣ дѣтей померло вчера ровно-жъ на двѣтерію, оди- начки у ѳвоихъ родичѣвъ. Будникъ звертае про- сто на кладовище. Уже вечерѣе. Тамъ отрѣчае его старенькѣй панъ-ѳтець. Сиве волосѣе розоте- лялося по его плечехъ мѣвъ тѣхъ пророкѣвъ, зѣ очей вѣе ѳпокоемъ. Панъ-ѳтець простеръ ѳвои руки надъ ѳтогнучамъ батькомъ, посылаетъ моли- твы до Бога, а зѣ долу, зѣ яру вѣтеръ заноситъ ѳнды голося звѣнѣвъ, що кличуть людеѣ на ве- лику павечерницю! Отъ Христосъ народився! Дякуйте Богу, добрѣ люде за лакоу ѳспасѣня, що присылае вамъ Сына ѳвого ѳткупителя! Лице панъ-ѳтца роззявилосъ, люде клоняются въ по- корѣ, слухаючи снѣхъ ѳлѣвъ и прѣймаючи благо- словенье зѣ рукъ ѳвого ѳтчика. Миръ ѳтедѣтся у души каждого, ѳнъ обнимае и зѣбѣлѣе сердце будника Шулигульского...

ского каналу жели морем казискима а Михай...

Имеччина. За Емоз доносать, що імв...

НОВИНКИ.

Пресс. еп. номинать дръ Юл. Пелеш повернув...

Товариство Рускои Бурои въ Тернополи закупило...

Загальний збѣръ членѣвъ "Народного Дому" въ...

Бурса им. св. Іоана Хрестителя въ Дрогобычи.

Рускихъ священникѣвъ, выѣхавшихъ до Риму...

Планъ на реставрацію церкви въ Галичи...

добрѣи Володиміру Качалѣ въ Кіевѣ за щед...

Подана Дирекція "Народной Торговлі" дала...

Пригада на мислѣ въ Снозичу. Въ понедѣлокъ...

Матура въ гимназіи черновецкой. До матуры въ...

До матуры въ Новѣмъ Санчи приступило 6 Ру...

Въ семинаріи учительской въ Чернівцяхъ здали...

Фата моргана. Въ наслѣдокъ сильной опеки...

По поводу розрѣшѣвъ въ Берѣ обжаловано 54...

Смерть отъ укушенія номара. Въ Парижи лучи...

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

"Зорѣ", писма литературно-научного для...

"Библиотека для молодежи", выдана "Рускои...

"Учебникъ христіанско-натолицион етики". Подъ...

Аптика РУКЕРА во Львовѣ. Спеціальности и универсальны средства...

Техникъ хемикъ рускои народности. Окочій мѣгъ бы достати на рѣкѣ або...

Оливу машинову до ЛЬКОМОБИЛЬ, МОЛОТЪ ДЕНЬ РУЧНЫХЪ, ТАРТАКОВЪ...

Якъ заводити Правды на ладъ закомарскои Правды?

Brockhaus' Conversations-Lexikon. Mit Abbildungen und Karten. Preis à Heft 30 kr.

БОЧОВКИ ВИНА. 5 КИЛОВІ. Торговля Гегелійско-Гонайскихъ Винъ. К. Ф. ПОПОВИЧА

Ц. к. генеральна дирекція австрійскихъ желѣзницъ державны...

Огнетревалі и безпечній отъ вѣтрянъ КАСЫ

КОСЫ. 7 ручковъ волоокъ. 7 1/2 " рускѣ довгѣ. 7 " волоокѣ бракованѣ

Укѣнчена семинаристка. съ кѣлькѣтнѣю практикою, удѣляюча...

Для урядѣвъ, казначействъ, частныхъ особѣ и т. д. бы заощадити часъ и трудъ

НА ПРЕМИИ ИСПЫТОВОИ. КОВЗАРЬ Т. Шевченка. оправлена цѣла въ полотно...